

Referens:

Torbjörn Lundgren: torbjorn.lundgren@dyslexi.org

Ester Hedberg: ester.hedberg@dyslexi.org

Synpunkter på tidningen 8 sidors organisatoriska hemvist

Allmänt om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi:

Dyslexiförbundet är ett förbund som organiserar personer med läs- och skrivsvårigheter/dyslexi samt deras anhöriga. Läs- och skrivsvårigheter/dyslexi är ett vanligt funktionshinder som utan åtgärder eller anpassningar skapar svårigheter i utbildning, arbete, fritid och kultur. För att personer med läs- och skrivsvårigheter i enlighet med FN:s deklARATIONER och svensk lag skall bli delaktiga i samhällslivet och erhålla en likvärdig information krävs anpassade läromedel, skrifter och böcker och tillgänglig tv och bio.

Sammanfattning:

- Vi anser att det är viktigt att tidningen 8 sidor ges ut av en oberoende redaktion.
- Det är också viktigt att tidningen även i fortsättningen finns i pappersformat.
- Uppdraget kring 8 sidor måste följa Sveriges åtagande om universell utformning, delaktighet och yttrandefrihet enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Vi har inte kompetens att ta ställning till om den bästa hemvisten för 8 sidor är inom public service eller inom en lämplig myndighet.

Bakgrund:

Sverige och många andra länder har gått från att peka ut enskilda individer som annorlunda, eller ickefungerande, till att så långt som möjligt integrera alla medborgare i befintliga strukturer. När allmän skolgång infördes insåg man att en del barn och ungdomar inte skulle klara skolans krav. För att kunna förutsäga vilka barn som inte skulle klara kravet togs IQ-tester fram. Personer med utvecklingsstörning var placerade på institutioner. Läsclasser och läskliniker inrättades för elever med specifika läs- och skrivsvårigheter.

Salamankadeklarationen antogs av UNESCO i juni 1994. Den säger bland annat om undervisning: *"att alla skillnader människor emellan är normala och att inläringen följaktligen måste anpassas till barnets behov snarare än att barnet skall formas i enlighet med i förväg fastställda antaganden om inlärningsprocessens takt och natur"*

FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning:

Delaktighet och yttrandefrihet:

I Artikel 21 står att: *"Konventionsstaterna ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan utöva yttrandefriheten och åsiktsfriheten, inklusive friheten att söka, ta emot och sprida uppgifter och idéer på samma villkor som andra och genom alla former av kommunikation som de själva väljer enligt definitionen i artikel 2, däribland genom att*

a) utan dröjsmål och extra kostnader förse personer med funktionsnedsättning med information som är avsedd för allmänheten i tillgängligt format och teknologi anpassad för olika funktionshinder,

b) godta och underlätta användning i offentliga sammanhang av teckenspråk, punktskrift, förstorande och alternativ kommunikation och alla andra tillgängliga medel, former och format för kommunikation som personer med funktionsnedsättning själva valt,

c) uppmana enskilda leverantörer av tjänster till allmänheten, däribland genom Internet, att erbjuda information och service i tillgängliga och användbara format för personer med funktionsnedsättning,

d) uppmuntra massmedierna, däribland leverantörer av information genom Internet, att göra sina tjänster tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, samt

e) erkänna och främja användning av teckenspråk.

Universell utformning:

Artikel 9 i konventionen handlar om att göra samhället tillgängligt. I den allmänna kommentaren beskrivs konventionsländernas åtaganden så här:

- allt nytt som skapas ska följa universell utformning
- befintliga hinder gradvis ska tas bort
- därutöver finns skyldighet till skälig anpassning på individnivå

I Sverige ska produkter, tjänster och miljö fungera för alla, även för personer med olika funktionsvariationer.

De senaste åren har Universell utformning, när det gäller personer med kognitiva och språkliga aspekter, allt mer handlat om att släppa fram de personer som själva är berörda. Att de, utan mellanhänder, kan föra sin talan om hur produkter och tjänster bör se ut för att vara användbara. Det har bland annat skett genom olika projekt som Dyslexiförbundet och andra organisationer gemensamt drivit i samverkan med olika myndigheter.

Tidningen 8-sidor:

Initiativet till tidningen 8-sidor kom i början av 1980-talet från FUB-för barn unga och vuxna med utvecklingsstörning (som då främst drevs av anhöriga). De såg behovet av en nyhetstidning anpassad för deras målgrupp. 8 sidor drevs inledningsvis som en fristående tidning, med stöd från staten. I slutet av 1980-talet slogs den samman med LL-förslaget, som då vände sig till samma målgrupp.

Under 1990-talet kom frågan om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi i rampljuset och lite senare koncentrationssvårigheter/ADHD. Personer med svenska som andraspråk och de som hade autism var andra grupper som synliggjordes.

Centrum för lättläst, som i stiftelseform och med statligt stöd drev tidningen 8-sidor och LL-förlaget, försökte tackla situationen genom att bredda verksamheten. De vände sig till allt fler. Den svaga länken var kontakten med de slutliga användarna och deras organisationer.

2013 rekommenderade Lättlästutredningen att verksamheten skulle uppgå i Myndigheten för tillgängliga medier, MTM.

Dyslexiförbundet såg det som en logisk följd, inte minst med tanke på utvecklingen av teknik och medier. Vi förordade det vidgade textbegreppet, att man kan ta till sig information på många olika sätt och att den möjligheten skulle finnas med – att utnyttja, ljud, film, bild, animation, layout – vid sidan av text.

Tidningen 8-sidor hamnade i en "olöst" position. Att som en oberoende tidning ges ut av en myndighet är inte ultimatum.

För- och nackdelar med public service-lösningen:

Vi anser att det finns stort behov av tidningen 8-sidor, för vissa målgrupper som vi nämnt ovan och för andra ett visst behov.

Vi anser också att det just är behovet av en tryckt tidning som finns, vid sidan av andra multimodala sätt att konsumera nyheter.

Fördelen med att finnas i MTM, eller någon liknande lösning, är att kopplingen till spetskunskapen när det gäller tillgänglighet (både teoretiskt och praktiskt) förblir stark.

Fördelen med att ingå i public service skulle vara att man befinner sig i mediavärlden. Att man blir en del i det utbudet och att tillgänglighetsaspekterna (strävan efter universell utformning) kan smitta av sig på övrig verksamhet inom den verksamheten.

Vi förstår av sekretariatets redogörelse att det finns en del formella svårigheter med de alternativa lösningarna. Det saknar vi kompetens att ta ställning till.

Dyslexiförbundet vill, oavsett lösning, betona vikten av samverkan mellan å ena sidan tidningens läsare och de organisationer som företräder dem, å andra sidan tidningens ledning och redaktion.

Att det som sägs i ovannämnda dokument och deklARATIONER – svensk funktionshinderpolitik – också blir en del i verksamheten.

Sundbyberg 2018-04-19

Bengt-Erik Johansson
Ordförande Dyslexiförbundet